

Bilješka. - U gornjem sporu nije bio tužen brodar broda na kojem se nalazila tužiteljica kao putnik. Brodar tog broda morao bi biti tužen iz ugovornog odnosa, naime ugovora o prijevozu putnika, pa bi za njega zastera iznosila jednu godinu. Osim toga za prosudjivanje tog spora ne bi bili nadležni privredni sudovi.

B.J.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda od 18.II 1964.

Vijeće: Gabro Badovinac, Zvone Rihtman, Petar Koceić

Prijevoz stvari morem - Odustanak od ugovora - Mrtva vozarina - Ne smatra se da je vozar odustao od ugovora ako u ugovorenom roku nije stavio krcatelju brod na raspolaganje - Zakašnjenje broda daje naručitelju pravo na odustanak od ugovora - Ako naručitelj ne odustane od ugovora, mora platiti mrtvu vozarinu - Naručitelj mora, radi sniženja mrtve vozarine, dokazati da je brodar mjesto neukrcanog tereta ukrcao drugi

Tužitelj je špediter, naručitelj prijevoza, a tuženik vozar. Medju strankama se vodi spor o plaćanju mrtve vozarine. Nesporno je da je brod zakasnio u luku ukrcaja. Medjutim sporno je da li je tužitelj bio dužan platiti mrtvu vozarinu ili ne. Prvostepeni sud je dao pravo tuženiku. Tu presudu je potvrdio i drugostepeni sud sa slijedećim razlozima:

Iz nesporno utvrđenih činjenica u toku spora slijedi da je izmedju tužitelja i tuženika sklopljen ugovor o prijevozu određene robe, iz turskih luka u jednu jugoslavensku luku, u količini od 820 tona. Istina je da su stranke ugovorile rokove ukrcaja kako to slijedi iz nespornih tvrdnja stranaka i zaključnica od 5.II 1962. za 20-28. februara, kao i činjenica da tuženik nije tužitelju stavio ugovoreni brodski prostor na raspolaganje, već je to učinio kasnije.

U toku spora, medjutim, tužitelj nije ni utvrdio da je on nakon isteka ugovorenih rokova ukrcavanja odustao od ugovora ili tražio njegovu izmjenu. Ostajući dakle kod ugovora i nakon što su protekli ugovoreni rokovi ukrcaja, očito je da se tužitelj obzirom na zakašnjenje tuženika kao brodara nije poslužio svojim pravom da eventualno odustane od ugovora, pa je tuženik kao brodar ukrcavajući robu u ugovorenim lukama vršio ispunjenje odnosnog ugovora, te je punim pravom tužitelju, kao naručitelju broda, zaračunao vozarinu puno za prazno za one količine tereta koje mu nisu bile predane na prijevoz, a koje su bile ugovorene.

Naime, ako se ugovori prijevoz određene količine tereta, pa se ukrca manje nego što je ugovoreno, a ni jedna stranka nije odustala od ugovora, vozarina se plaća za cijelu ugovorenu količinu tereta /čl.77, st.3 Zakona o iskorištavanju pomorskih brodova/. Prema tome kad je tužitelj ostao kod ugovora o prijevozu ugovorene količine od 820 tona duhana iz turskih luka, a predao je tuženiku na prijevoz manju količinu od ugovorene, tuženik je kao brodar punim pravom zaračunao tužitelju vozarinu i za nepređanu količinu tereta na prijevoz, te se stoga tužitelj ne može pozivati da mu je mrtva vozarina neosnovano zaračunata.

Pozivanje žalbe da je tuženik kao brodar nedolaskom u ugovorene luke u ugovorenim rokovima jednostrano raskinuo ugovor, ne može se uvažiti, jer ako su određeni ugovorni rokovi nedolaska broda u luku ukrcaja, pa ako brodar ne održi odnosne rokove, samim tim ne raskida se ugovor, već brodar dolazi u zakašnjenja s izvršenjem svoje obaveze, a takovo zakašnjenje ima za posljedicu da naručitelj može ostvarivati svoja prava koja slijede iz brodarova zakašnjenja, tj. ukoliko je tako ugovoreno da odustane od ugovora, ili da traži naknadu nastale štete. Naime, ako je izvršenje ugovora o prijevozu stvari morem onemogućeno samo na kraće vrijeme, tada ugovorne stranke samim tim nemaju prava odustati od ugovora /čl.23 cit. Zakona/, već to može uslijediti samo ako je za takav slučaj odustanak od ugovora izričito ugovoren /klauzule o odustanku/. Prema tome zakašnjenje broda za ukrcaj ne može se smatrati kao jednostrani raskid ugovora, kako to neosnovano tvrdi tužitelj, a niti se ukrcaj ugovorenih količina robe može smatrati sklapanjem novoga ugovora o prijevozu.

Kad dakle tužitelj nije odustao od ugovora, ukoliko je na to bio ovlašten iz ugovora o prijevozu, tada je ugovor ostao na snazi, a dužnost tužiteljeva kao naručitelja broda bila je da brodu dađe ugovorene količine robe, odnosno da snosi odgovarajuće posljedice.

Isto tako prigovor žalbe da prvostepeni sud nije utvrdjivao tužiteljevu tvrdnju da je sporni brod imao dovoljno tereta u turskim lukama, te da nije bilo mrtve vozarine, ne može se prihvatiti. Naime, tužitelj kao krcatelj, ukoliko nije udovoljio svojim obavezama, dužan je platiti, kako je naprijed rečeno, vozarinu puno na prazno, tzv. mrtvu vozarinu. Medjutim ova obaveza naručitelja broda prestaje samo u onom slučaju ako dokaže da je brodar raspolagao neiskorištenim dijelom brodskog prostora u smislu čl.78. Naime, ako se ukrca samo dio tereta određenog brodskim ugovorom, a brod je raspolagao neiskorištenim dijelom brodskog prostora, tada se ugovorena vozarina razmjerno snizuje, no tu okolnost mora dokazati naručitelj broda, odnosno krcatelj. Kako tužitelj u toku spora nije dokazao, niti ponudio nikakav dokaz da je

brodar za prijevoz drugih stvari koristio prostor koji je ugovorio tužitelj, to sud ovakovu tvrdnju tužiteljevu nije mogao uzeti u obzir, kad tužitelj za to nije dao nikakav dokaz u toku spora, a niti je to učinio u žalbi. Sama tvrdnja da je brodar imao mogućnost da u naručeni prostor ukrca drugu robu, nije nikakav dokaz koji bi upućivao na primjenu st.1, čl.78 Zakona.

Medjutim valja istaći da je obaveza plaćanja vozarine i za neukrcane stvari tipična u pomorskim prijevozima da naručitelj broda sudjeluje u riziku pomorskog pothvata, pa se time uskladjuje načelo da brod koji je izvršio prijevoz nema prava na vozarinu s načelom da je i naručitelj koji ne ukrca ugovorenu količinu tereta na brod dužan platiti vozarinu za ugovorenu količinu tereta, a što sve slijedi iz naprijed citiranih propisa Zakona o iskorištavanju pomorskih brodova.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepeno rješenje od 4.III 1964.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Tomislav Hramustek, Tomislav Petretić

Privremena naredba zadržavanjem tereta - Za dozvolu privremene naredbe dovoljno je da se radi o inozemnom dužniku i robi koja se nalazi u tranzitu - Činjenica da je jedan predložnik jugoslavensko poduzeće koje ima vlastite imovine u SFRJ ne čini da ne postoji opasnost za naplatu tražbine, ako se tražbina mora ispuniti u stranim sredstvima plaćanja - Prilikom određivanja količine zadržanog tereta sud uzima u obzir i zavisne troškove

Prvostepeni sud je udovoljio zahtjevu za dozvolu privremene naredbe zadržavanjem tereta. Tražbina se odnosi na prekostojnice. Predloženici su jedno inozemno i jedno jugoslavensko poduzeće.

Protiv dozvole privremene naredbe predloženici su uložili žalbu. Tvrdi da za izdavanje privremene naredbe nije dovoljno postojanje objektivne opasnosti, već je potrebno da se učini vjerojatnim postojanje u subjektivnom smjeru, tj. da opasnost dolazi od subjektivnog djelovanja ili ponašanja protivnika, što mora biti van granica svakodnevnog običnog redovitog i dopuštenog djelovanja i ponašanja stranaka u poslovanju. Prema tome ističu da se traže konkretne, a ne apstraktne mogućnosti za onemogućavanja neplate potraživanja.